

Podgorica, 4. avgust 2007.

ZAŠTITA NOVINARSKIH IZVORA JE U OSNOVI SLOBODE MEDIJA

Centar za građansko obrazovanje (CGO) i Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) osuđuju pokušaj ANB-a da od novinara *Vijesti* tokom saslušanja dobije izvore informacija o sadržaju izvještaja ANB-a čiji su dijelovi objavljeni u ovom dnevniku.

CGO i CRNVO podsjećaju da Crnu Goru, kao članicu Savjeta Evrope, obavezuje Evropska konvenciju o ljudskim pravima i slobodama. U tom pravcu, očito je da strukture nespemne na stvarne demokratske procese treba ne poznaju na član 10. EKLJP koji garantuje pravo na slobodu izražavanja, kao i na druge relevantne dokumente kojima se uspostavalju evropski standardi u ovoj oblasti.

Deklaracija Savjeta Evrope o slobodi izražavanja i informisanja iz 1982. pravo na slobodu izražavanja i informisanja vidi kao jedan od ključnih temelja demokratskog društva i jedan od osnovnih uslova za njegov napredak i razvoj svakog pojedinca.

Interes javnosti prepoznanje i Rezolucija Evropskog parlamenta iz 1994. o povjerljivosti novinarskih izvora informacija i pravu državnih službenika da okriju informacije kojima raspolažu (Službeni list Evropskih zajednica, br. C 44/34)

Zaštita novinarskih izvora je višestruko bitna jer ona obezbjeđuje protok informacija, novinarski rad i slobodu, poziciju medija kao kontrolora, osnova je istraživačkog novinarstva i sastavni dio novinarskih kodeksa, ali i domaćih pravnih propisa (član 5. Zakon o medijima). Ona je potvrđena i u brojnim slučajevima pred Evropskim sudom za ljudska prava (npr. Goodwin protiv UK, 1999; Roemen&Schmit protiv Luxembourga, 2003; Ernts i drugi protiv Belgije, 2003) čiji su rezultat upravo presude protiv država koje su pokušale ugroziti ovo pravo. U tim presudama se sadrži i jasna poruka: interes demokratskih društava je u osiguranju i održanju novinarskih sloboda, jer se na taj način najbolje štiti i interes javnosti.

Takođe, preporuka R (2000) 7 Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama o pravu novinara da ne otkriju svoje izvore informacije navodi da ovo pravo mora biti garantovano i domaćim pravnim propisima (što jeste u Crnoj Gori, čl. 5 Zakon o medijima). Ova preporuka utvrđuje i načelo da druga lica koja mogu znati izvore informacija (putem svojih profesionalnih ili drugih veza sa novinarima), imaju isto pravo na neotkrivanje.

Cilj ovih dokumenata je da sačuvaju medijske slobode i pravo javnosti sa bude informisana. Upravo zato, „zaštita profesionalnog odnosa novinara i njihovih izvora u tom pogledu ima veći značaj od stvarne vrijednosti tih informacija za javnost“ kako je to

zaključio i Evropski sud za ljudska prava (presuda Goodwin protiv UK, stav 37), a otkrivanje izvora bi moglo da ima obeshrabrujući efekat na spremnost budućih izvora da pružaju novinarima informacije, i shodno tome na demokratizaciju društva. Istovremeno, ovo pravo podrazumijeva i odsustvo obaveze novinara da dobije zvanično odobrenje državnih organa ili uprava (načelo 11 (b) Preporuke R (96) 4 o zaštiti novinara u situacijama sukoba i napetosti)

Važno je naglasiti da iznuđeno otkrivanje novinarskog izvora ima vrlo negativan ili obeshrabrujući efekat na buduće izvore i rad novinara i nosi dalekosežne posljedice ograničavanja slobode informisanja.

Princip zaštite novinarskih izvora je i osnova medijskih sloboda: bez te zaštite izvori bi bili obeshrabreni u pomoći medijima da informišu javnost o pitanjima od javnog interesa.

Upravo zato CRNVO i CGO, preporučuju da se u nastupajućem periodu za pripadnike policije i istražnih organa koji nijesu svjesni evropskih standarda u ovoj oblasti organizuju programi obuke i u tom pravcu nudimo svu svoju stručnu pomoć. **Vjerujemo da bi obrazovanje o evropskim standardima i njihova primjena zarad interesa građana bila stvarni doprinos u evropskim integracijama i važan iskorak od mnogo puta proklamovane opredjeljenosti ka reformi bezbjednosnih službi koja, što se pokazuje i ovom radnjom, nije ni započeta.** Jer, umjesto da se otvara prema javnosti kojoj bi trebala da odgovara i za koju bi trebala da radi i riješava nagomilane probleme u različitim oblastima kriminala, ova služba koristi više vremena i profesionalnih kapaciteta pokušavajući da otkrije i kazne one koji ukazuju na probleme u njenom funkcionisanju.

CGO i CRNVO sugerišu ANB-u, Upravi policije, tužilaštvu i drugim službama da se više posvete svom poslom a manje kontrolama novinara, predstavnika NVO, nezapamćenim polemikama sa stranim diplomatama i drugim radnjama koje gotovo na dnevnoj osnovi proizvode skandale u Crnoj Gori i nanose štetu procesu evropskih integracija i samim institucijama sistema.

Za CGO
Daliborka Uljarević, Izvršna direktorka

Za CRNVO
Stevo Muk, Izvršni direktor